

A katasztrófavédelem szervezetében egyre szélesebb körű feladatokat kell végrehajtania a teljes állománynak. Ez a tűzoltói operatív beavatkozásokra is igaz, ahol láthatóan növekszik a veszélyességi szint. A tűzoltók által végrehajtandó beavatkozási feladatokról, azok környezeti és egyéb körülményeiről, az elmúlt évek vonatkozó adatairól és a levonható következtetésekről szól a jelen cikk.

Kulcsszavak: katasztrófavédelem, tűzoltó, beavatkozás, veszély, biztonság

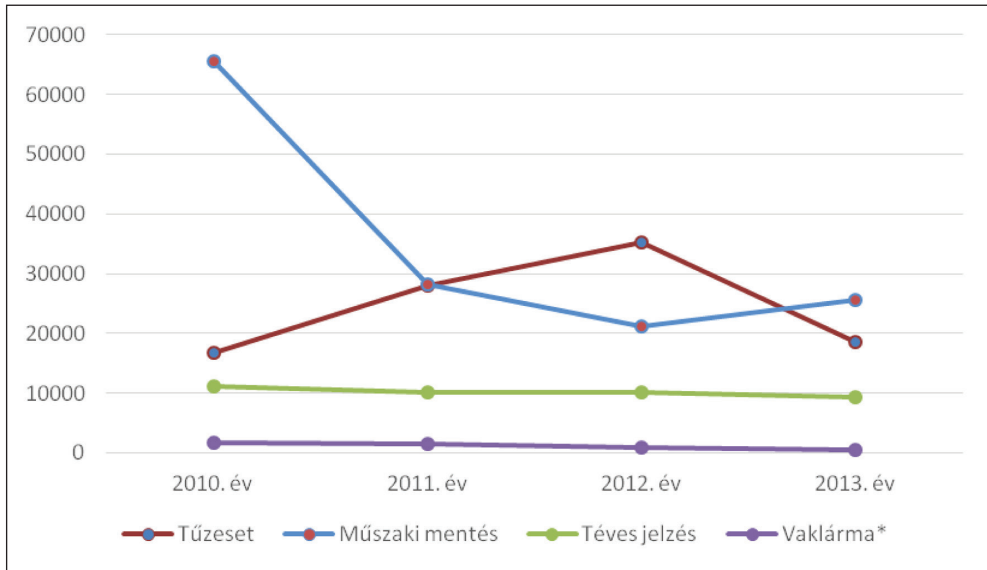
Bevezetés

A katasztrófavédelemnek közel 12 000 fős rendészeti szervként, jelentős mennyiségű el látandó feladattal kell kezelnie napjaink kihívásait az ország szolgálatában, a lakosság biztonságáért. A folyamatosan a szervezetre terhelődő újabb felelősségi körök a tűzoltósági területen is éreztetik hatásukat, azonban a hagyományosnak tekinthető tűzoltósági kárfelszámolások során is egyre bonyolultabb helyzetek megoldása válik szükségessé. [4] [7]

Az élet- és a vagyonmentés, valamint az ezek alapvető biztosítása érdekében végrehajtandó tűzoltói feladatok – például a műszaki mentések során – az ország változatos területein történő beavatkozásokat jelentenek:

- épületkároknál, építménybalesetknél,
- közlekedési balesetknél,
- természetes vizekben bekövetkezett balesetknél,
- csatornáknál, kutakban és egyéb víztározókban bekövetkezett balesetknél,
- közüzemi berendezések, közművek meghibásodásával összefüggő veszélyhelyzetknél, balesetknél,
- magasban, mélyben, föld alatti üregekben (barlangokban, szakadékokban) bekövetkezett balesetknél,
- veszélyes anyagok szabadba jutásánál, nukleáris baleset során,
- természeti csapások során és a hasonló esetekben.¹ [1] [2]

¹ A 39/2011. (XI. 15.) BM rendelet, a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének általános szabályairól 51. § (3) bekezdése alapján.

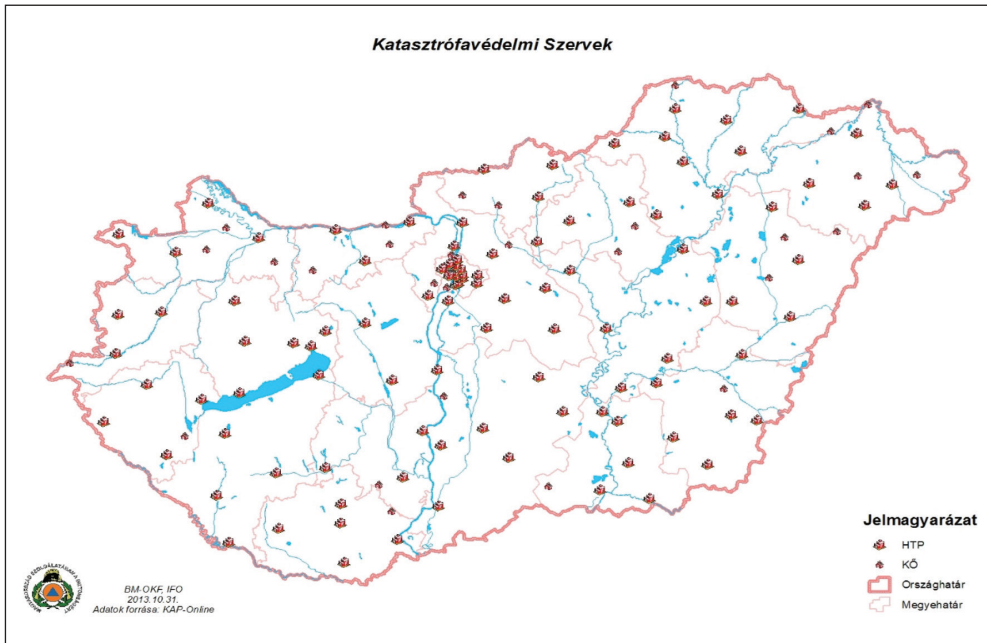
1. diagram: Az elmúlt négy év tűzoltói intézkedést, beavatkozást igénylő esetei. (szerzői rajz a BM OKF adatai alapján, 2014)

*A „vaklárma” megnevezése 2011-től: „szándékosan megtévesztő jelzés”

A tűzoltói beavatkozások

A mentendő életek, a testi épség és az anyagi javak védelme érdekében, továbbá a beavatkozók biztonságának minél magasabb szintű garantálására több, teljesen eltérő mód és út lehet megoldás. [3] [8] Az elindult őrsprogramok során az úgynevezett „fehér foltok”, azaz a mentő tűzvédelem számára csak hosszabb vonulási idővel elérhető területek csökkentésére nyílik lehetőség. A minél előbbi beavatkozás a sérültek, az életveszélyben lévők számára is nagyobb biztonságot nyújt, valamint a rövidebb vonulási idő miatt a kármennyiség sem tud akkora mértékben növekedni, például egy tűzeset során. Amennyiben a gyorsabb elsődleges beavatkozás során a tűz terjedése mérsékelhető vagy egy műszaki mentés során a felderítési és beavatkozási feladatok rövidebb idő alatt elvégezhetőek, kisebb tűzoltói erőkre lehet szükség, és a káreset veszélyszintje is feltételezhetően csökkent mértékű lehet.

A magyarországi tűzesetek, műszaki mentések száma és egymáshoz viszonyított aránya folyamatosan változik, ez természetesen kihat a tűzoltók tevékenységeire is. Fontos része a katasztrófavédelem szervezete által nyilvántartott statisztikáknak az egyéb beérkező jelzések száma és aránya, ilyen a szándékosan megtévesztő jelzés (vaklárma) és a téves jelzés, melyek szintén generálnak a tűzoltóegységek számára vonulásokat. Egy riasztás elrendelésekor és a vonuláskor egészen a felderítésig még nem lehet ismert a gépjárműfecs-

1. kép: A magyarországi hivatásos tűzoltó-parancsnokságok és katasztrófavédelmi őrők elhelyezkedése (BM OKF, 2013)

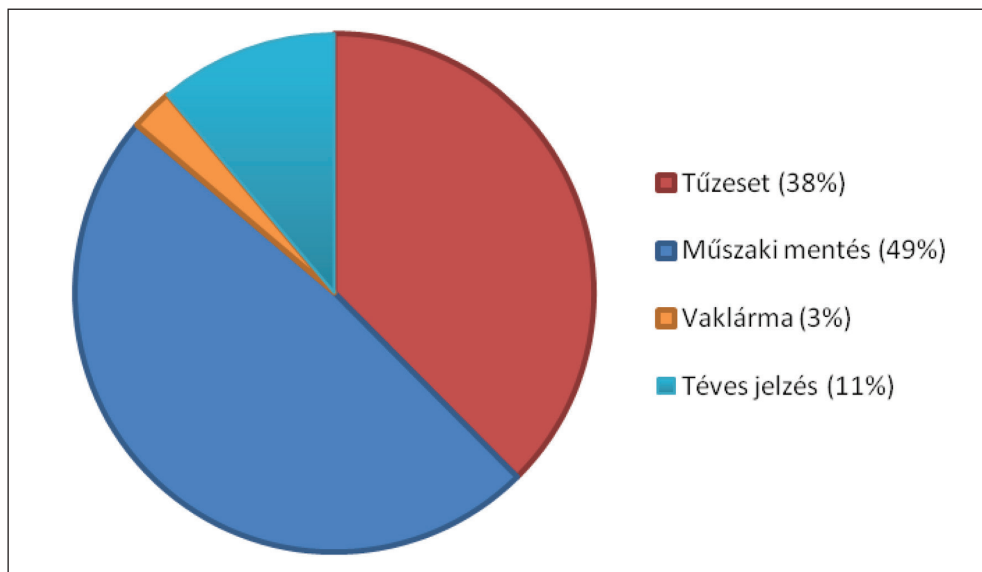
kendőkön, egyéb tűzoltójárműveken ülők vagy a más helyen megtalálható döntéshozók számára a konkrét eset valós helyzete, így a tényleges veszélyként való kezeléshez vonulás jelentő kockázatot hordoz magában már a közúti közlekedés során is.

A szándékosan megtévesztő jelzések visszaszorítására már történtek konkrét lépések, így ezek számában csökkenés állt be az elmúlt időszakban.

A következő diagramon a beérkezett jelzések, tűzoltói beavatkozások 2009. évi megoszlása látható:

A szándékosan megtévesztő jelzések száma 2011-ben 1541, 2012-ben 867, ez 2013-ban 440 esetre csökkent. Ennek közvetlen következménye a szükségtelen, megkülönböztető jelzéssel történő vonulások számának csökkenése, a tűzoltókat és a közúti közlekedésben résztvevőket érő kevesebb stressz és baleseti kockázat, valamint nem mellesleg a fölösleges vonulási költségek elmaradása.

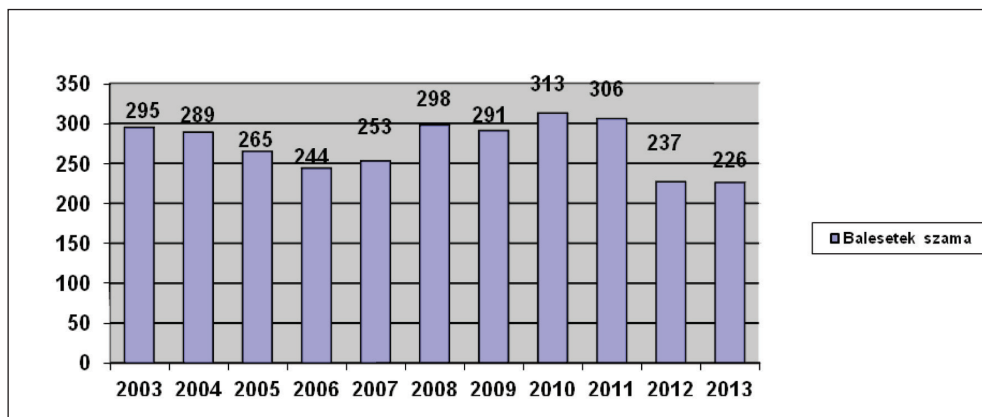
Amennyiben a jelzett káreset valós, és a katasztrófavédelem végrehajtja a helyszíni tűzoltósági beavatkozást, akkor ott – függetlenül attól, hogy tüzeset felszámolása vagy műszaki mentés zajlik – nemcsak a védendő állampolgári élet és testi épség van veszélyben, hanem a beavatkozó tűzoltó is. Természetesen a megfelelő alapképzéseket követően a tűzoltók folyamatos továbbképzésekben részesülnek, viselik és használják az e célra rendszeresített védőfelszereléseiket, azonban ezek sem nyújtanak 100%-os garanciát a sérülések, balesetek elkerülésére. [5] [6] [9]

2. diagram: A 2009-es év tűzoltói beavatkozásainak megoszlása (szerzői rajz a BM OKF adatai alapján)

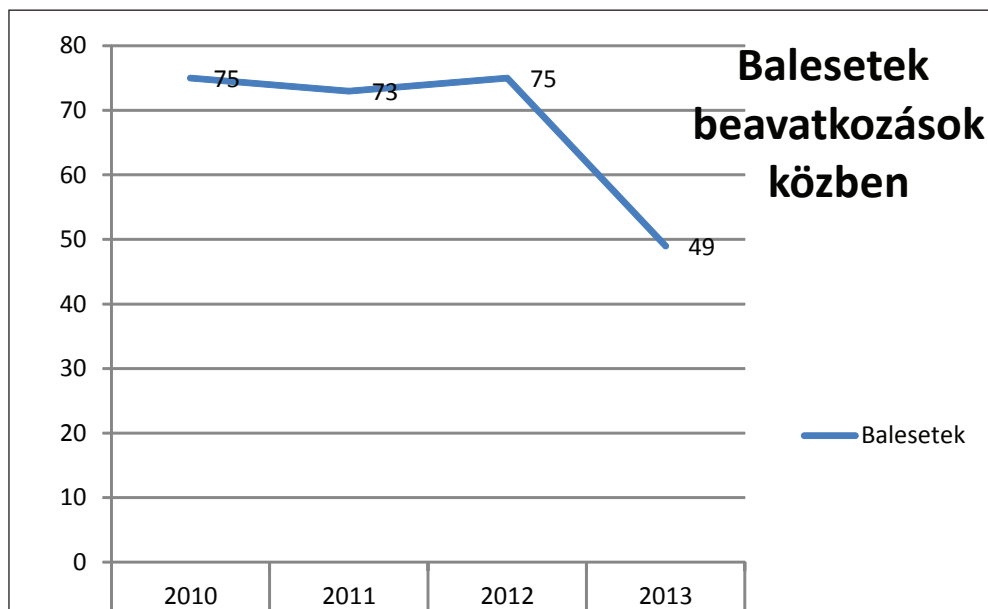
Az elmúlt évtizedes időszak elemzése során látható, hogy változó mértékben, de folyamatosan jelen vannak konkrét balesetek nemcsak a laktanyai sportfoglalkozás vagy a közúti közlekedés során, hanem a káresetek felszámolása során is – a nagyobb odafigyelés és a védőeszközök használata ellenére.

Hatékony megelőzési forma a veszély létezésének tudatosítása. Ebben segíthet a következő kimutatás a hivatásos katasztrófavédelmi szervek és nem hivatásos tűzoltóságok állományát érintő – felmentési nappal is járó – balesetek számáról.

3. diagram: A balesetek száma az évek során (BM OKF, 2014)

A katasztrófavédelem szervei, a tűzoltóságok által végrehajtott, konkrét beavatkozást jelentő tűzoltói feladatok során a következő diagramon látható mértékben történtek a beavatkozónál balesetek.

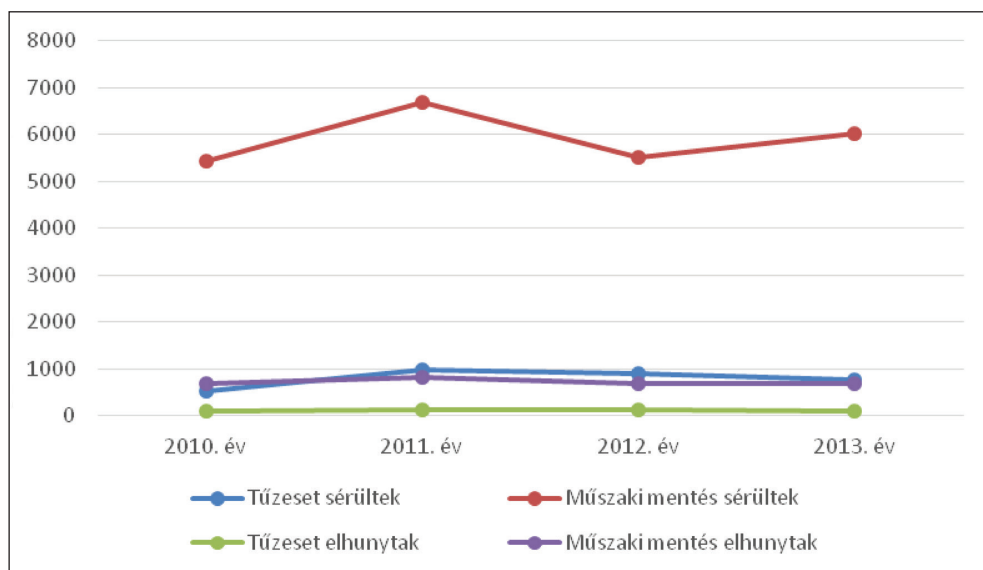
4. diagram: 2010–2013 közötti tűzoltói feladat-végrehajtás közben bekövetkezett balesetek a BM OKF adatai alapján (szerzői rajz)

A kimutatásban a konkrét tűzoltói feladat-végrehajtások természetesen magukban foglalják a tűzoltást, a műszaki mentést és a riasztástól kezdődően a kárhelyszínre vonulás alatt bekövetkezett sérüléseket is.

A balesetek bekövetkezéének elsődleges oka – a teljes szolgálati idő alatt bekövetkezett esetek során és különösen a kötelező sportfoglalkozások közben – évek óta a sérült figyelmetlensége.

A tűzoltói beavatkozások során érdemes vizsgálni, hogy milyen körülmények között látják el a beavatkozók feladataikat, hogyan alakul a tűzesetek és műszaki mentések során a sérült és elhunyt polgári személyek száma az elmúlt évek során.

Amint látható, jellemző a markáns műszaki mentési tevékenység, ahol jelentős számban kell foglalkozni a sérült és sok esetben az elhunyt polgári személyekkel. Ezeknek a műszaki mentéseknek jó részét a közlekedési balesetek adják.

5. diagram: A tűzoltói beavatkozással járó esetek helyszínén a sérült vagy elhunyt polgári személyek számának alakulása 2010 és 2013 között (szerzői rajz a BM OKF adatai alapján)

Összefoglalás

A katasztrófavédelem és az annak keretében ellátott tűzoltósági beavatkozások során továbbra is széles körű tevékenységek végzésével kell helyt állniuk a tűzoltóknak. Ez elsősorban a hivatásos állományt jelenti, de jelentős segítséget nyújt ehhez és a kimutatások során is jól mérhető a nem hivatásos katasztrófavédelmi szervek, tűzoltóságok segítségével.

Az elmúlt évek statisztikai kimutatásainak elemzése során jól látható egyes körülmények változása, mint például a szándékosan megtevesztő jelzések markáns csökkenése. A beérkezett jelzések és a vonulások előző éveket érintő adatai megmutatják, hogy továbbra is jelentős mértékben kell a tűzoltó egységeknek részt venni Magyarország lakossága és az ország területén tartózkodó külföldi állampolgárok élet- és vagyonbiztonságának biztosítása terén. E feladat végzése során – a veszély és a kockázat létezése miatt – folyamatosan és nem elhanyagolható mértékben történik a tűzoltókat érintő baleset, sérülés. Kimondhatjuk: a tűzoltói beavatkozás veszélyes üzem.

Irodalomjegyzék

1. Restás Ágoston: Principles of decision-making of firefighting managers, based on essay analysis. In: Hervé Chaudet – Liliane Pellegrin – Nathalie Bonnardel (eds.): Proceedings of the 11th international conference on naturalistic decision making. Marseille, 2013. 05. 21.–2013. 05. 24. Paris, IEEE, 2013. pp. 247–250. (ISBN: 979 - 10 - 92329 - 00 - 1)
2. Restás Ágoston: A tűzoltásvezetők döntéseit elősegítő mechanizmusok. Védelem – katasztrófa-, tűz- és polgári védelmi szemle, 20:(5) pp. 11–14. (2013)
3. Zsolt Fejes – Gyula Kóródi: Analysis of upper respiratory tract infections in mission circumstances. Academic and Applied Research in Military Science, 13:(1) pp. 47–53. (2014)
4. Komjáthy László: The challenges of extinguishing forest fires. Delta, IV évfolyam 8. szám, pp. 3–5.
5. Bleszity János – Joó Bálint: NKE katasztrófavédelmi egyetemi képzés született, Katasztrófavédelmi Szemle, XX:(5) pp. 38–40. (2013)
6. Bleszity János – Grósz Zoltán: Egyetemi képzések a katasztrófavédelem számára. Bolyai Szemle, XXII. (3.): pp. 9–16. (2013)
7. Oszkár Cziva: The hazardous materials could be weapons in hand of terrorists. Védelem – katasztrófa-, tűz- és polgári védelmi szemle, 15: (1) pp. 1–4.
8. Kanyó Ferenc: Telemetriai rendszer alkalmazási lehetősége a tűzoltók egészségvédelmének érdekében. Védelem – katasztrófa-, tűz- és polgári védelmi szemle, pp. 1–5. (2011)
9. Pántya Péter: Új kiképzési lehetőségek tűzoltók számára. In: Pokorádi László (szerk.): Műszaki Tudomány az Észak-kelet Magyarországi Régióban 2013. pp. 417–424., Elektronikus Műszaki Füzetek (ISBN: 978-963-7064-30-2)

Firefighter intervention – dangerous operation?

PÁNTYA PÉTER

The range of tasks carried out by the staff of disaster management is becoming wider and wider. It also applies to the operational interventions of firefighting, where risks are apparently increasing. This article is about the interventions of firefighters, the conditions and circumstances of these interventions, the relevant figures of recent years and the consequences.

Keywords: disaster management, fire fighter, intervention, danger, safety